

08 czerwca 2020 Warszawa, dnia

**MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Podsekretarz Stanu

Ryszard Kamiński

Znak

sprawy: WPR.wao.510.53.2020 WPR.wao.510.53.
2020

Pan

Łukasz Smółka

Wicemarszałek

Województwa Małopolskiego

W odpowiedzi na pismo z dnia 27 kwietnia br. znak FE-XVI.432.1.15.2020, a także w związku z innymi sygnałami dotyczącymi wątpliwości co do wpływu na wdrażanie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność jakie wywołały liczne zmiany przepisów związane z sytuacją epidemiologiczną COVID-19, przedstawiam następujące stanowisko.

Pragnę poinformować, iż beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych (jsfp) nie będą składali zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań określonych w umowie o przyznaniu pomocy, a pozostali beneficjenci zabezpieczenie to (w postaci weksla in blanco) będą składać dopiero przed wypłatą pomocy. Złożenie tego zabezpieczenia będzie warunkiem wypłaty pomocy. Rozwiązanie to będzie możliwe bezpośrednio na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 217, 300 i 695), dalej „ustawy ROW”, mimo odmiennych regulacji w tym zakresie w rozporządzeniach MRiRW dla poszczególnych instrumentów wsparcia (nadrzędność przepisów ustawy nad przepisami rozporządzenia). Jednocześnie informuję, iż zmiany w tym zakresie, w rozporządzeniach do poszczególnych działań PROW 2014-2020 oraz formularzach umów o przyznaniu pomocy, będą również sukcesywnie dokonywane. Jednocześnie informuję, iż przyjęty dotychczas sposób zawierania umów o przyznaniu pomocy uległ znacznym modyfikacjom.

Wdrożone zmiany nie mogą być stosowane w zakresie ustanawiania zabezpieczeń odnośnie wypłaty wyprzedzającego finansowania. Rozważane są różne alternatywne rozwiązania. O wszystkich decyzjach zostaniecie Państwo niezwłocznie poinformowani.

Ponadto informuję, iż przepisy art. 53 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (695) wprowadzające do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 217 i 300), art. 67b, odnoszą się do przywrócenia terminów w przypadku uchybienia terminu w toku postępowania w sprawie o przyznanie pomocy, w którym lokalne grupy działania (LGD) nie uczestniczą (postępowanie to prowadzone jest przez podmiot wdrażający). Warto jednak zauważyć, że przepisy regulujące terminy wezwań do uzupełnień wniosków o przyznanie pomocy w poddziałaniu 19.2 zostały uregulowane w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1167). Natomiast w odniesieniu do czynności przeprowadzanych przez LGD w związku z ogłaszaniem naborów wniosków o przyznanie pomocy oraz wyborem operacji do finansowania ze środków strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach poddziałania 19.2. (innych niż postępowanie w sprawie przyznania pomocy, które prowadzi podmiot wdrażający), w mojej opinii, przepisy art. 15zrz i 15zrs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568.), miały zastosowanie. Regulacja zawarta w art. 15zrz ust. 1 ww. ustawy ma zastosowanie do terminów prawa materialnego przewidzianych przepisami prawa administracyjnego, a więc również do terminu naboru wniosków. Uchybienie bowiem terminowi naboru wniosku (tj. złożenie wniosku np. po terminie) rodzi negatywne skutki dla wnioskodawcy w postaci braku możliwości rozpatrzenia jego wniosku przez samorząd województwa, gdyż zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, warunkiem uznania przez LGD operacji za zgodną ze strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) jest złożenie wniosku w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków, a LGD dokonuje wyboru operacji wyłącznie spośród operacji zgodnych z LSR i tylko takie wnioski przekazuje do samorządu województwa, który prowadzi postępowanie w sprawie przyznania pomocy (art. 21 ust. 4 pkt 1 oraz art. 23 ust. 1 tej ustawy). Natomiast z art. 15zrs ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych wynika, iż regulacja w nim zawarta dotyczy biegu terminów procesowych w "innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw". Do takich postępowań należy zaliczyć wybór operacji przez LGD, gdyż jego warunki i tryb zostały uregulowane w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Oznacza to, że terminy naborów wniosków, pomimo ich uzgodnienia z samorządem województwa oraz podania na stronie LGD informacji o terminie naboru, nie rozpoczęły się, a rozpoczęte uległy zawieszeniu aż do dnia 23 maja br. (zgodnie z art. 68 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 875)). Oznacza to, że od dnia 24 maja br. ww. terminy dotyczące naborów wniosków rozpoczęły/wznowily bieg. Powyższe oznacza także, że termin na dokonanie wyboru operacji określony w przepisach ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (60 dni), zgodnie z art. 15zszs ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, również nie rozpoczął się, a rozpoczęty uległ zawieszeniu na ww. okres. Jednakże, wspomniany powyżej art. 68 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, także wprowadził regulację, zgodnie z którą termin na dokonanie wyboru operacji przez LGD, od dnia 24 maja br. rozpoczął bieg, a zawieszony biegnie dalej.

W związku z tym, należy informować LGD i potencjalnych wnioskodawców o powyższym fakcie.

Nabory wniosków, których terminy zostały uzgodnione oraz ogłoszone, jednak ich bieg nie rozpoczął się, nie wymagają przeprowadzenia ponownych uzgodnień. Natomiast nabory wniosków, których terminy zostały uzgodnione, ale ogłoszenia nie zostały opublikowane zaleca się uzgodnić je ponownie. W przypadku postępowań z naborami wniosków, które nie zostały jeszcze uzgodnione należy stosować się do wskazówek z pisma WPR.wao.510.1.2020, z dnia 19 marca br., tzn. jak najszybciej uzgodnić termin i ogłosić nabór, z ewentualnym uwzględnieniem możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy w formie elektronicznej, zgodnie z art. 42b ust. 4 ustawy ROW.

Odnosząc się do kwestii możliwości zastosowania udogodnienia, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, wprowadzającego do ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach art. 10 ust. 1a (głosowanie z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej), przekazuję następujące informacje.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy ROW, lokalna grupa działania działa jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną. Artykuł 15 ust. 2 w/w ustawy stanowi, iż do tworzenia i działania lokalnych grup działania stosuje się przepisy o stowarzyszeniach, z tym że:

1) członkiem zwyczajnym lokalnej grupy działania mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw;

2) nadzór nad lokalnymi grupami działania sprawuje marszałek województwa;

3) lokalne grupy działania mogą prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji lokalnej strategii rozwoju i w zakresie określonym w ich statutach;

4) lokalna grupa działania, oprócz walnego zebrania członków, zarządu i organu kontroli wewnętrznej, jest obowiązana posiadać radę, do której wyłącznej właściwości należy wybór operacji, zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez lokalną grupę działania lokalnej strategii rozwoju.

Wyżej przywołane przepisy ustawy ROW określając podstawy i formę prawną tworzenia i działania lokalnych grup działania odsyłają zatem wprost w tym zakresie do ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2019 r. poz. 713).

Z dniem 18 kwietnia 2020 r. na mocy przepisu art. 18 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się *wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 695), została znowelizowana ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach. Nowelizacja wprowadziła do regulacji ustawy art. 10 ust. 1a-1e w następującym brzmieniu:

"1a. Jeżeli członkowie władzy stowarzyszenia wyrazili na to zgodę w formie dokumentowej, głosowanie poza posiedzeniami władz stowarzyszenia może odbywać się z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej.

1b. Możliwość udziału w posiedzeniu władz stowarzyszenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej jest wskazana w zawiadomieniu o tym zebraniu, zawierającym dokładny opis sposobu uczestnictwa i wykonywania prawa głosu.

1c. Wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w głosowaniach na posiedzeniach władzy stowarzyszenia odbywa się przy zapewnieniu co najmniej:

- 1) transmisji obrad posiedzenia w czasie rzeczywistym;
- 2) dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, w ramach której członek władzy stowarzyszenia może wypowiadać się w toku obrad;
- 3) wykonywania osobiście lub przez pełnomocnika prawa głosu przed lub w toku posiedzenia.

1d. Wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w głosowaniach na oraz poza posiedzeniami władz stowarzyszenia może podlegać odmiennym uregulowaniom w tym ograniczeniom w statucie stowarzyszenia. Statut stowarzyszenia może też wprost wyłączyć możliwość stosowania powyższych przepisów w stowarzyszeniu.

1e. Rozwiązania, o których mowa w ust. 1a-1d, stosuje się w przypadku wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322, 374 i 567)."

Jak wynika z nowego przepisu art. 10 ust. 1a ustawy Prawo o stowarzyszeniach, na głosowanie za pośrednictwem komunikacji elektronicznej muszą wyrazić zgodę członkowie władz stowarzyszenia w formie dokumentowej. Władzami stowarzyszenia (organami) w przypadku lokalnych grup działania

są:

- 1) walne zebranie członków (najwyższa władza stowarzyszenia, zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach),
- 2) zarząd stowarzyszenia,
- 3) komisja rewizyjna,
- 4) rada.

Przepis ten jako formę właściwą dla oświadczeń członków władz stowarzyszenia wskazuje tzw. formę dokumentową. Forma dokumentowa została określona w przepisach art. 77² i art. 77³ Kodeksu cywilnego. Zgodnie z pierwszym z tych przepisów do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Zgodnie natomiast z przepisem art. 77³ K.c. dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Forma dokumentowa nie wymaga zatem własnoręcznego podpisu jak forma pisemna, i będzie zachowana, gdy podmiot składający oświadczenie woli sam utrwali jego treść w postaci dokumentu (prześle skan pisma, złoży oświadczenie w treści maila lub sms) lub wyrazi zgodę na utrwalenie oświadczenia w postaci dokumentu przez inną osobę. Istotnym jest aby po pierwsze była możliwość ustalenia tożsamości osoby składającej oświadczenie woli np. przez zapoznanie się z numerem telefonu, z którego nadana została wiadomość tekstowa (tzw. SMS), adresem nadawcy poczty elektronicznej, danymi konta na portalu społecznościowym czy komunikatora elektronicznego, zapisem dźwięku i obrazu, czy nawet z samym zapisem dźwięku, gdy możliwe jest ustalenie osoby wypowiadającej się oraz po drugie, żeby możliwe było odtworzenie złożonego przez daną osobę oświadczenia.

Sformułowanie przepisu art. 10 ust. 1a wskazuje na to, że każda władza (organ) podejmuje decyzję w sprawie głosowania z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej we własnym zakresie. Przepis nie wskazuje, kto ma wystąpić z inicjatywą w tym zakresie. Kwestię tę zatem powinny regulować ogólne przepisy wewnętrzne danego organu.

Ponadto należy zauważyć, iż uprawnienie do udziału w posiedzeniach władz/organów stowarzyszenia oraz głosowania poza posiedzeniem za pośrednictwem komunikacji elektronicznej jest uprawnieniem ustawowym, które jednak na podstawie przepisu art. 10 ust. 1d ustawy Prawo o stowarzyszeniach, w zakresie głosowania na oraz poza posiedzeniami podlega modyfikacji, a nawet wyłączeniu na podstawie postanowienie statutu. Statut jest zatem jedynym dokumentem, w którym może być wyłączone, ograniczone, lub rozszerzone wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w głosowaniach na oraz poza posiedzeniami władz stowarzyszenia. Zarówno wyłączenie jak i każda modyfikacja tego prawa musi wyraźnie wynikać z treści statutu stowarzyszenia, korzystanie z tego uprawnienia nie jest warunkowane zawarciem jakiegokolwiek zapisu w statucie odnośnie stosowania środków komunikacji elektronicznej, bowiem w przypadku braku statutowej regulacji tej kwestii

obowiązuje regulacja ustawowa.

Jak wynika to wprost z treści nowego przepisu art. 10 ust. 1e ustawy Prawo o stowarzyszeniach, rozwiązania, o których mowa w ust. 1a-1d, stosuje się w przypadku wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. z późn. zm.). W związku z powyższym poza stanem zagrożenia epidemicznego lub stanem epidemii posiedzenia i głosowania w organach będą odbywać się na dotychczasowych zasadach.

Ponadto informuję, iż podzielam opinię, iż przepisy art. 18 ustawy z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. (Dz. U. Poz. 694), odnoszące się do zastosowania szczególnych rozwiązań w procedurze rozpatrywania protestów, mają zastosowanie jedynie do protestów składanych w ramach postępowań w sprawie przyznania pomocy w programie operacyjnym. Zgodnie natomiast z art. 2 pkt 2 tej ustawy przez program operacyjny rozumie się odpowiednio program operacyjny, o którym mowa w art. 2 pkt 17 ustawy wdrożeniowej (tj. ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 1431, 1544, z 2019 r. poz. 60, 730, 1572, 2020, z 2020 r. poz. 568)), albo program operacyjny, o którym mowa w art. 15 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020). Mając powyższe na uwadze przepisy ustawy z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. nie są stosowane do postępowań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Czynności LGD i SW w zakresie rozpatrywania protestów na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności podlegały regulacjom art. 15zsr i 15zss ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Zatem wyjaśnienia dotyczące biegu terminów w ramach tych postępowań jakie wprowadziły te art. oraz skutków ich uchylecia przedstawione powyżej, należy stosować odpowiednio.

Ryszard Kamiński

Do wiadomości – wg rozdzielnika

Rozdzielnik:

1. Pan Cezary Przybylski – Marszałek Województwa Dolnośląskiego
2. Pan Piotr Calbecki – Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego
3. Pan Jarosław Stawiarski – Marszałek Województwa Lubelskiego
4. Pani Elżbieta Polak – Marszałek Województwa Lubuskiego
5. Pan Grzegorz Schreiber – Marszałek Województwa Łódzkiego
6. Pan Adam Struzik – Marszałek Województwa Mazowieckiego
7. Pan Andrzej Bula – Marszałek Województwa Opolskiego
8. Pan Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego
9. Pan Artur Kosicki – Marszałek Województwa Podlaskiego
10. Pan Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego
11. Pan Jakub Chelstowski – Marszałek Województwa Śląskiego
12. Pan Andrzej Bętkowski – Marszałek Województwa Świętokrzyskiego
13. Pan Gustaw Marek Brzezin – Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego
14. Pan Marek Woźniak – Marszałek Województwa Wielkopolskiego
15. Pan Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego
16. Pan Tomasz Nowakowski – p.o. Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa